

to: Od vseh strani se nam zatrjuje, da vlada nima nič proti sankciji zakona, sprejetega oktobra 1907, a vendar ljudskošolsko učiteljstvo v Istri mora še vedno stradati. Znamenja kažejo, da ga ni zastopnika, ki bi se potegnil pri osrednji vladi za ljudskošolsko učiteljstvo. Zaraditega se nam je treba dogovoriti in do- ločiti, kako bomo nadalje nastopali vsi edino, da pridemo do zastopnika, ki bo z učiteljstvom čutil vse potrebe in se zaraditega tudi krepko potezal za učiteljstvo. Zato kličemo: „7. maja naj vsaka slovenska učiteljska oseba prav go- tovo pride k občenemu zboru v Dolino!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Narodna Šola je imela svoj XXXV. občni zbor v Narodnem domu v Ljubljani dne 15. aprila t. l.

Ko je predsednik tov. A. Razingar konstatiral sklepčnost, je poročal tajnik tov. J. Cepuder o društvenem delovanju in sicer tako-le:

Čast mi je, da zopet poročam o delo- vanju „Narodne Šole“ v ravnokar minolem letu. Pri zadnjem občenem zboru, ki se je vršil dne 27. marca 1907 ravnodu, je bilo poverjeno društveno delovanje odboru, ki se je takoj po občenem zboru v svoji prvi seji konstituiral tako-le: Anton Razingar, predsednik, Jakob Dimnik, podpredsednik, Alojzij Kecej, blagaj- nik, Josip Cepuder, tajnik. V odboru so bili: Jakob Furlan, Ivan Krulac, Janko Likar, Juraj Režek in Fran Ks. Trošt.

Pregledniki računov so bili: Franc Ga- bršek, Luka Jelenc in Janez Levec.

Predlogi, ki so se postavili pri tem občenem zboru, so se izvršili v kolikor je bilo to mo- goče in kolikor so dopuščale okolščine. Le opozoritev založnikom raznih učil, da se izda- nim slikam in podobam preskrbe in slovenska imena, je „Narodna Šola“ opustila, ker to društvo zbog piščih podpor, ki jih uživa ne narača pri založnikih raznih učnih slik in podob, ki si jih morajo itak omisliti šole same, ampak se peča edinole z razpošiljanjem šolskih zvezkov in enakih samoučil.

V drugi seji so se znižali odstotki, ki jih daje „Narodna Šola“ na 10, ker nam že več let izostaja podpora nedelujočega kranjskega deželnega zbora.

Pri zadnji seji se je določil današnji občni zbor in njega vzpored.

Med letom so se vložile prošnje na razne hranilnice in posojilnice za podporo. Nekatere so nam podpora že dovolile od drugih pa je pričakovati ugodne rešitve. Le glede kranjskega deželnega zbora smo še negotovi, ker ne vemo kako bo upošteval naše težnje in ako bo sploh deloval v doglednem času.

Tudi za ustanovitev slovenskih srednjih šol in slovenskega vseučilišča je poslal odbor našega društva petico državnemu zboru, v kateri se pa ne ve kakšna usoda ji je odme- njena. Da se je gmotno stanje „Narodne Šole“ nekoliko izboljšalo, ima se ta zahvaliti pok. tov. Travnu, ki ji je zapustil nad 3000 K, katere je pa sodišče naložilo v „Ljubljanski mestni hranilnici“, in od katerih se smeje uporabljati le vsakoletne obresti. Glavnica je nedotakljiva.

Sicer je pa tajniku „Narodne Šole“ težko kaj zanimivega povedati, ker je vse delovanje tega društva nekako mirnega značaja in se suče le okrog naročevanja in nakazovanja šol- skih zvezkov in enakih samoučil. Le tuintam prekine ta idilični mir kaka bomba, ki prileti od tega ali onega naročnika, ki iz kateregakoli vzroka ni dobil pravočasno — vendar prav v zadnjem trenutku — naročenega šolskega blaga. Pa na to smo že tako navajeni, da nam kar nič ne moti spanja in nas ne spravi iz vsakdanjega ravnotežja. Pa saj pri taki neza- dovoljnosti učiteljstva ni čuda, da je to tako nervozno!

Moje poročilo je pri kraju. Izreči mi je še prav preiskreno zahvalo slavni „Kranjski hranilnici“, mestnemu magistratu ljubljanskemu, „Kmetiki posojilnici“ in „Obrtno pomožnemu društvu“, ki vsako leto drage volje podpirajo naše društvo in brez katerih bi „Narodna Šola“ prenehala biti to, kar je!

Poročilo je bilo sprejeto soglasno. Blagajnik Kecej poroča o društveni imovini ob sklepu računa in sicer:

Neizplačano volilo 280 K; prihranki in 18 podpornih ustanovnin 40 K, ter 49 usta- novnin ljudskih šol 40 K so naloženi na hranilnih knjižnicah št.: 6, 9, 25, 309, 2420 in 180.240 v skupni vrednosti z dne 31. de- cembra 1907 ter v dolgovanju (točka 12) 929 K 63 h; blagajnična imovina 31. decem- bra 1907, 37 K 83 h; volilo Jos. Travnja hra- nilna knjižnica št. 57.578 3682 K 73 h; ne- vplačani računi 942 K 93 h. Skupna imovina koncem leta 1907 5873 K 12 h. Mimo lan- skega leta 2646 K 97 h je torej več imetja 3226 K 15 h.

Zborovalci so imeli v rokah tiskane ra- čune. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in z odobranjem.

V odbor so bili voljeni enoglasno: An- ton Razingar, predsednik; Jakob Dim- nik, namestnik; Jos. Cepuder, tajnik; Alojzij Kecej, blagajnik; Jak. Furlan,

Jos. Gregorin, Janez Likar, Juraj Režek, Fr. Ks. Trošt, odborniki. — Pregledniki računov: Janez Levec, L. Je- lenc in A. Smrdelj. — Sprejet je bil predlog, da se postreže članom z blagom kakrš- nega žele.

Iz Ljubljane. Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo 14. t. m. v restavraciji hotela „Seidl“ mnogobrojno obiskan učiteljski večer.

Predsednik društva, tovariš Jakob Dim- nik, je prisrčno pozdravil navzoče, predvsem deželnega poslanca Gangla, predsednika „Slovenske Matice“ g. dr. Ilešiča, vodi- telja goriških učiteljev, Križmana, ter ljubljanske najmlajše tovariše, ki so v tako lepem številu prišli na večer.

Nato je predaval tovariš Jelenc o „šolsko-higijenskem kongresu in razstavi v Londonu“. Predavanje se natisne v „Učit. Tovarišu“.

Splošno zanimivi temi so sledili poslu- šalci z vidnim zanimanjem in burno ploska- nje na koncu je bilo znak iskrene zahvale predavatelju.

Nato se je razvila prosta zabava. Zborni pevci so zapeli par lepih pesmi, krepki go- vori so pa bili sprejeti z navdušenjem, zlasti oni dež. poslanca Gangla, kateremu so se pri- rejale prisrčne ovacije od vseh strani.

II. občni zbor učiteljske tiskarne se je vršil dne 15. aprila t. l. v tiskarniških pro- storih. Zadržnikov je bilo navzočih 44. Ko predsednik zadržnik L. Jelenc odpravi zbor in konstatira sklepčnost, preide se na dnevni red. Poročilo upravnega sveta o zadržnem poslo- vanju se je odobrilo brez ugovora. Zapisnik o reviziji, ki jo je izvršila „Zadruga zveza v Celju“ dne 16. sept. 1907 je doslovno prebral predsednikov namestnik in član upravnega sveta tov. Karol Wider. Zadržniki so čuli strokov- njaško priznanje o poslovanju v tiskarni.

O računskem zaključku za l. 1907. poroča isti poročevalec. Obravnava se točka za točko in pri posameznih postavkah se dačo na željo zadržnikov potrebna pojasnila.

O rač. zaključku in poslovanju upravnega sveta je poročal predsednik nadzorstva Jakob Dimnik ter predlagal, naj se podeli upravnemu svetu absolutorij.

V imenu upravnega sveta je stavil pred- sednikov namestnik Karol Wider predlog, naj se čisti dobiček v znesku K 2250-92 razdeli tako, da se izplača 5% dividenda na polno vplačane deleže v znesku K 1389-36. Ostali znesek K 861-56 pa naj se pripiše rezervnemu fondu, ki s tem naraste na K 1277-14. Ta predlog je sprejel občni zbor soglasno.

Pri volitvi v nadzorstvo predlagal zadrž- nik Al. Kecej volitev z vzklikom. V nadzorstvo so voljeni: J. Dimnik, Jakob Pretnar, Vendelin Sadar, Franc Škulj, Jakob Žirovnik.

Zadržnik Anton Likotar izraža željo, da bi upravni svet ob času pošiljanja tiskovin po potrebi nastavljal eno ali dve moči, da bi se po- šiljatev z računom vred mogla izvršiti o pravem času.

Krožek št. Vid pri Ljubljani je imel sestanek 9. t. m. pri „Slepem Janezu“, kjer smo posedeli v živahnem pogovoru čez 9. uro. Majev sestanek bo pa 7. maja ob dveh popoldne na Šmarni gori. Ob petih se vrnemo v Tacen k g. Sajovicu in odtod v Vižmarje, odkoder gre vlak proti Ljubljani ob polu 9., na Gorenjsko pa ob tri četrti na 8. Na zdar!

Učiteljsko metliškega sodnega okraja se vljudo vabi k prijateljskem sestanku dne 7. maja t. l. ob 2. uri popoldne v go- stilnici pri „Lenki“. Prosi se obilne udeležbe!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 2. dan aprila v okoliški šoli po vzporedi: 1. Dopisi. 2. Predavanja. 3. Predlogi glede jubilejske slavnosti.

Pot je bila jako slaba, vendar se je zbo- rovanja udeležilo 26 tovarišev in tovariše.

Predsednik odpravi zborovanje z nazna- nilom, da se nam je nanovo pridružila tov. Job Janja od Sv. Marka.

Pri čitanju došlih dopisov smo se z ve- seljem uverili, da je „Zveza“ oživela k novi, živahni delavnosti.

Jako zanimivo je bilo predavanje tov. Klemenčiča. Opisal nam je vse znamenitosti, ki jih je videl ob svojem počitniškem popoto- vanju na Dunaj in v Prago.

Glede splošnega vtiska smatra preda- vatelj Prago za mnogo bolj zanimivo nego Dunaj.

Posebno v zgodovinskem oziru je Praga nad vse zanimiva. Tu je mnogo zgodovinskih spomenikov, ki so bili svedoki važnih, daleko- sežnih dogodkov. Da predavatelj ni osamljen s svojo sodbo, izpričuje dejstvo, da se v Pragi mnogo več tujcev opaža nego na Dunaju.

Glasno priznanje je zahvalilo tovariša predavatelja na njegovem trudu.

Glede jubilejske slavnosti sklene društvo prepustiti odboru, naj ukrene potrebno po lastnem predurku.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 5. aprila t. l. v Ormožu. Navzočih je bilo 23 udov ter gđ. Herzog kot gost. Dru- števni predsednik tov. Jos. Rajsp je v svojem nagovoru našel vzroke, da zahajaj pravi učitelj, oziroma prava učiteljica k društvenim zborova- njem. Zatem omeni odhajajočega tov. Slanca,

ki pride za nadučitelja v Petrovče, ki je bil 16 let v našem okraju ter dosti dobrega storil, posebno za svoj okoliš, ki je sedaj najbolj na- preden; rad je zahajal v naš krog, ter bodril učiteljstvo navzgor in naprej. Največ zaslug pa si je pridobil kot zastopnik učiteljstva v okraj- nem šolskem svetu. Učiteljsko društvo za or- moški okraj mu je za njegove dobre dosti hvale dolžno, ter mu želi na novem mestu naj- boljšega uspeha. Tov. Slanc se v toplih besedah zahvaljuje in poslavlja, želeč učiteljskemu dru- štvu, da bi v lepi slogi napredovalo.

Med došlimi dopisi so najvažnejši oni od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Sklene se delovati na to, da bo udeležba na „Jubilej- skem koncertu“ od naše strani dobra, in se kolikor mogoče dosti vstopnic razproda. — Uči- teljsko društvo pristopi k „Prvi avstrijski splošni zavarovalnici proti neugodam“, ki prevzame od- škodnino, katero bi posameznik moral po po- stavi povrniti tretjim osebam.

Tov. Robert Košar je predaval „O tajni kvalifikaciji“. Dobro premišljena razprava o tem aktualnem predmetu se vzame z zadovoljstvom na znanje, ter se referent naprosi, da stavi to- zadevne predloge pri prihodnjem zborovanju „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Prihodnje zborovanje se vrši v maju, ter se bo na željo g. nadzornika pri tej priliki vršila volitev zastopnika v okrajni šolski svet.

Po dnevnem redu so se zborovalci sešli v gostilnici gospe Gomzijeve. Tukaj se je pri- družilo nekaj ljubih gostov Ormožanov, da se tudi poslove od našega tov. Slanca. Odhajajo- čemu so govorili društveni predsednik nadučitelj Rajsp, dež. sodni svetnik dr. Presker, okrožni zdravnik dr. Kristan, nadučitelj Porekar in drugi, ki so vsi naglašali Slancevo plodonosno šolsko, kakor izvenšolsko delovanje. Tov. Slanc pa ob- ljubljia delovati, kakor je dosedaj tudi vnaprej, v dobrobit šole in naroda in izjavi, da ostane še ud našega učiteljskega društva.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. majnika, točno ob de- setih dopoldne na Prihovi. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo a) o Zvezinem zborovanju v Celju — tov. Kožuh; b) o zadnjih dveh po učit. društvu prirejenih roditeljskih sestankih — tov. pred- sednik. 4. Osnutek društvene kronike — tovariš Časl in Jurko. 5. Zgodovina šole na Prihovi — tov. Serajnik. 6. Predlogi in slučajnosti. Zaradi obeida naj naznani vsak svojo udeležbo najpo- zneje do 1. majnika tov. nadučitelju Serajniku na Prihovi. Na mnogobrojni posej našega „ma- lisa“ vabi vljudo predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Ravnatelj goriške gimnazije** dr. Simzig gre koncem tekočega šolskega leta v pokoj. Goriški Slovenci želijo, da zasede to mesto Slovenec.

**** Matura na ljubljanski priprav- niki** bo pismena od 15. do 19. maja, ustna pa od 22. junija do 11., oziroma 13. julija. Šolsko leto se konča z 20. junijem, na vadični pa dne 4. julija.

**** Zepozne razmere na realki v Gorici.** Zopet delujejo dvojke, zapor, izklju- čenja, prostovoljni izstopi zaradi brezobzirnega in brutalnega nastopanja nemških profesorjev. Zopet je v ospredju tisti naduti suplent Brechler, ki je gospodar goriške realke. Sin je nekega nadzornika, zato mu je dovoljeno vse. — V deželnem zboru bo treba korenito obračunati z nadutimi uničevalci slovenske mladine.

**** Stoletnica celjske gimnazije — nemškonaacionalna slavnost?** V „Domovini“ čitamo: Poročali smo že, da misli celjska višja gimnazija obhajati meseca junija na slavnosten način stoletnico svojega obstanka. Ta slavnost pa bi naj po načrtu imela popolnoma nemški značaj, kar bi ne žalilo samo narodnega čuta slovenskih dijakov, ki jih je na višji gimnaziji dobro polovico, temveč bi tudi branilo Slovence, katerih se je vendar izšlo na tem zavodu lepo število, udeležiti se slavnosti. Ali se naj le jemlje ozir na proforski zbor, ki je na hvalo ponemčevalni učni upravi popolnoma nemški in na one od vseh vetrov navedane nemške fantiče, ki danes nasilno dajejo zavodu nekako nemško lice? Misli se namreč prirediti v tu- kajšnjem nemškem mestnem gledališču slavnostna akademija s petjem, deklamacijami in enodejanjko. Pelo, deklamiralo in igralo bi se seveda vse nemški. Kako pridejo slovenski dijaki do tega, da bi s sodelovanjem poveljevali nemški značaj zavoda, ki ga vzdržujejo njih starši s svojim davčnim denarjem? Kako pri- dejo slovenski starši do tega, da bi se dali zaliti? Pravično bi bilo, da se vsaj poje in de- klamira tudi slovenski. Nikakor pa se ne sme slavnost prirediti v mestnem gledališču, v lo- kalu, kjer so že večkrat gledališki igralci raznih potujočih šmir na nečevnem način žalili in za- smehovali z obra Slovence! Smešno pa je, da bi pri telovadnem nastopu telovadili, kakor nameravajo, slovenski fantje v turnerski obleki! Stvar se ni povsem določena — a povemo že danes, da se homo na najodločnejši način upri vsaki nemškonaacionalni slavnosti stoletnice tu- kajšnje gimnazije, ki bi po pravici že morala biti davno povsem slovenska.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prijavlja v 4. letošnjem zvezku to-le bogato vsebino: 1. Avgušt P o- žegar: Telesni siločut in njegova higijena — 2. Dr. L. Janišta in Drag. Pribil: Bolno dete. — 3. Fr. Kocbek: Kako se naj obravnava „oko“ na vseh stopnjah ljudske šole s higijenskega stališča? 4. Janko Polák: Spisje v prvem šolskem letu. — 5. H. Čok: Edmondo de Amicis. — 6. Dr. K. Ozvald: Reforma zrelostnega izpita na srednjih šolah. — 7. D. P. („Komensky“): Zakaj nekateri učenci ne dosegajo v šoli zahtevanih uspehov? — 8. Književno poročilo. — 9. Razgled: Li- stek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — „Popotnika“ iznova najtopleje priporočamo.

V spomin Trubarjeve štiristoletnice. — Primož Trubar, oče slovenske književnosti, je rojen 8. junija l. 1508 — je izdala sloven- ska sekcija „Svobodne Misli“ v Pragi kot 2. zvezek svoje knjižnice kulturno-historično študijo „Primož Trubar in naša reformacija“. O knjižici izpregovorimo o priliki več, danes jo toplo priporočamo.

Nova Slomškova slika. Akademski slikar Pistor je naslikal rajnega Slomskega in razstavil sliko v Celovcu. Kakor pravijo, je Slomšek zadet izvrstno in prekaša ta slika vse dosedanje.

Novi slovenski listi. V Ljubljani je začel izhajati nov list z imenom „Belokranjec“, ki bo glasilo belokranjskih kmetov. Geslo mu je: Na delo za staro pravdo! Iz- hajal bo po dvakrat na mesec. Tiska ga Blasnikova tiskarna. Uredništvo mu je pa v Gradaču, Bela Krajina. — V „Zadrugi tiskarni“ v Ljubljani je začel izhajati klerikalen list „Slovenski Meščan“. — Pri Hribarju v Ljub- ljani tiskajo nov ilustrovan mesečnik „Promet in gostilna“.

Matica Hrvatska. Ta teden so se za- čele razpošiljati knjige „Matice Hrv.“ za leto 1907. (sedem knjig, med njimi tudi „Kolo hrvatskih umjetnika“ z 10 barvnimi slikami in „Slovenske novele in povesti“ od Levstika do Kršnjaka). — „Matica Hrv.“ je poleg teh redovnih knjig, ki jih dobe vsi člani v svoji „Mali knjižnici“, izdala še „Uredbo vsemira“, po Schrei- nerju prevedel dr. Kučera, in pa „Pro- metna politika u obće i ugarska prometna politika u Hrvatskoj“ (vsaka teh dveh knjig stane za člane 50 h), končno še Ovidijeve Metamorfoze, pre- vedel T. Maretić (cena za člane 2 K 50 h) in pa drugi letnik smotre „Glas Matice Hr- vatske“ (za člane 1 K 50 h). — Tistim članom, ki se za „Kolo hrv. umjetnika“ v smislu ene prejšnjih objav doplačali 2 K, se bo ta vsota vračunala za l. 1908., ako namestote tega ne žele obeh zvezkov „Male knjižnice“ in „Glas Matice Hrvatske“ ali Ovidijevih „Metamorfoz“, oboje z doplačilom 50 h. — Članarina „Ma- tice Hrv.“ za Slovence je 4 K in se pošilja poverjenikom „Matice Hrvatske“ ali pa naravnost v Zagreb.

Kulturno delo.

+ Prošnja. „Bratno društvo v Gabrji pri Celju“, ki se je v velevažni postojanki dne 20. januarja 1907 ustanovilo, ima v prvi vrsti namen pospeševati omiko s čitanjem knjig in časopisov. Ker pa odbor v doglednem času z ozirom na razne druge potrebščine ne more nabaviti raznih znanstvenih in pripovednih knjig za društveno knjižnico, se tem potom obrača na slavno občinstvo s prošnjo, naj ono pripomore po moči, bodisi z brezplačno podar- itvijo knjig ali pa z denarnimi prispevki. — Dasiravno je naša domovina danes preplavljena z enakimi prošnjami, vendar se odbor nada, da ne bo ta prošnja zaman. — Odbor društva pa tudi narod bo hvaležen za to človekoljubno delo. — Prejem eventualnih darov bo odbor potrdil.

+ Tolstega osemdesetletnica se pro- slavi na slovesen in dobrodelen način. V Ber- linu, Parizu in Londonu so se osnovali priprav- ljalni odbori v to proslavo. Petrograjski mestni svet se tudi pripravlja na slovesno praznovanje. Zgradijo mislijo šolo, ki bi nosila Tolstega ime; napraviti hočejo za 40.000 učencev v petro- grajskih ljudskih šolah berila z izvlečki iz Tolstega del; slika Tolstega se ima obesiti po vseh šolah; hoče se napraviti tudi celo vrsto humanitarnih in filantropijskih zavodov, kakor ljudske knjižnice, ljudske kuhinje, ogrevalnice, azili za siromake brez strehe, vse to povodom tega jubileja.

Politiški pregled.

*** Cesar za Fejervaryje žrtve.** Cesar je odredil, da dobe tisti uradniki, ki jih je na- stavilo Fejervaryjevo ministrstvo, a so bili s padom ministrstva odpuščeni, svoje plače in stanarino do konca življenja iz cesarjeve pri- vatne blagajnice. Uradniki, ki so izgubili plače, pa dobe tudi iz cesarjeve blagajnice, odprav- nino v znesku njih letne plače. Za prvi na- men bo treba plačevati vsako leto 100.000 K, za odpravnino pa 300.000 K.

*** Poslanec dr. Ploj za slovensko srednje šolstvo.** V seji proračunskega odseka

zbornice poslancev dne 7. aprila je izvajal poslanec dr. Ploj. Splošna zahteva slovenskega naroda je, da se pouk na srednjih šolah vrši v materinem jeziku. Slovenci pogrešajo še danes popolnoma višjo gimnazijo s slovenskim učnim jezikom in tudi na štirih spodnjih redih srednjih šol je le omejen slovenski pouk, dočim se vrsta najtežavnih predmetov predava v nemškem jeziku. — Na to je govornik obširneje govoril o srednjem šolstvu na Spodnjem Štajerskem. Slovenski učenci le s težavo polagajo sprejemne izpite za vstop v srednje šole, ker se ti izpiti polagajo v nemškem jeziku. V tem je pedagoški nesmisel. Navedši krivice, ki se godijo štajerskim Slovincem na polju srednjega šolstva, je apeliral govornik na naučno upravo, naj stori konec tem nezalostnim odnošajem. Končno je poudarjal, da so srednješolske razmere na Primorskem, v kolikor se tičejo Slovincem, istotako neugodne kakor na Štajerskem. Slovensko prebivalstvo na Primorskem zahteva ustanovitev srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, oziroma — do ustanovitve takih srednjih šol — da obstoječa nemška gimnazija v Trstu in v Gorici dobita slovenske vzporednice.

* **Baron Aehrenthal in papežev nuncij na Dunaju.** V diplomatskih krogih govore, da je med ministrom za zunanje stvari baronom Aehrenthalom, in dunajskim nuncijem nastala nova diferena. Baron Aehrenthal je baje poslednjemu rekel, da zaradi njegovega postopanja v Wahrmundovi aferi ne more voditi z njim več nikakih političnih razgovorov. Nuncij bo zaradi tega v kratkem odpotovan.

* **Slovanske manifestacije v Pragi.** Ker so onemogočili češke predstave na Dunaju, priredijo v Pragi gostovanja raznih slovanskih gledališč in razne druge slovanske manifestacije. Gostovanje krakovskega gledališča je zagotovljeno.

* **Cesar proti pluralni volilni pravici.** „Budapesti Naplo“ javlja, da bi ogrska vlada želela uvesti pluralno volilno pravico, toda cesar se je odločno izjavil proti temu.

* **Cesar ne pojde v Prago.** Kakor javljajo iz Prage, ne pride cesar osebno na prasko jubilejsko razstavo, kakor se je pričakovalo. Sodi se, da je cesar opustil to potovanje iz ozira na politični položaj na Češkem.

* **Skupni proračun.** Dne 30. t. m. bo na Dunaju, kakor javlja neka korespondenca, posvetovanje avstrijskih in ogrskih ministrov o skupnih stvareh. Ministri se bodo bavili tudi s sestavljenjem skupnega proračuna za l. 1909.

* **Nemčija in notranja vprašanja Avstro-Ogrske.** „Novoje Vremja“ ima brzojavno vest iz Londona, v kateri pravi, da vodi odvisnost zunanje dunajske politike od Berlina k temu, da se Berlin vmešava tudi v notranje stvari Avstro-Ogrske. Nemška diplomacija si prizadeva sedaj, da odstrani ministra Buriana, ki mu očitajo, da simpatizuje s težnjami Srbov v Bosni in Hercegovini. Madžari izpodbijajo iz Berlina na kruto postopanje proti narodnostim in Hrvatim. Govore, da bi Nemčija želela izpremembo volilnega reda v Avstriji na škodo Slovanov in državnem zboru.

* **Utrdba na italijansko-avstrijski meji.** Iz Milana poročajo: Italija mamljivo gradi obmejne utrdbе. Prva, ki se je letos začela graditi, je na gornjem delu Piave, druga pri Stupici v dolini Nadiže na nizkem odcipku Matajurja. Ta utrdba bo varovala široko, lepo cesto, ki drži iz Posočja v Videm. Tretja utrdba se gradi v Julskih alpah, nedaleč od Uccia v rezijanski dolini. Ta zaporni fort bo kril prehod iz soške doline v Canal de Ferro, da tako onemogoči, da bi se mogla nasprotna armada izogniti utrdbi pri Chiusaforte, ki varuje severni del Canala del Ferro in dolino Raccolana. Vrhutega se pomnožita garniziji v Vidmu in Palmanovi ter se popravi stara rimska cesta, ki drži iz Timava v Karnskih alpah v ziliško dolino, tako da bodo po nji mogli prevažati tudi težke topove.

* **Položaj v Bolgariji.** Iz Sofije poročajo, da se sedanji demokratični kabinet povsem strinja s knezom. Volitve za sobranje bodo razpisane za konec meseca maja. Pričakovati je, da bodo volitve čiste in svobodne, to tembolj, ker so dosedaj izvršene volitve za občinske svete brez izjeme izpadle demokratiški stranki v prilog. Od druge strani pa poročajo nasprotno o nesoglasju med demokratiškim ministrskim kabinetom in knezom Ferdinandom. Sedanja vlada zahteva namreč od kneza Ferdinanda, da privoli v to, da se bivši stambulovski kabinet stavi pod obtožbo. Knez Ferdinand pa se temu protivi.

* **Češki deželni maršal.** „Čas“ javlja, da bo vrhnim deželnim maršalom imenovan dr. Herold ali pa dr. Skanda. Mladocihi in agrarci so namreč predložili vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se mora imenovati novim deželnim maršalom enega izmed pripadnikov meščanskih strank.

* **Bavarski deželni zbor proti nemškemu državnemu zboru.** V bavarskem deželnem zboru je bavarski centum, sestojec iz konservativnih in klerikalnih elementov, napadel novi društveni zakon, ki ga je nedavno sprejel nemški državni zbor. Centum je izjavil, da predloži vladi zakonski načrt, po katerem bodo imeli vsi prebivalci Bavarske, ki govorijo drugi nego nemški jezik, največjo svobodo na svojih sestankih in drugih združevanjih.

* **O potovanju črnogorskega kneza Nikole v Carsko Selo.** Petrograški „Kraj“

piše: Knez Nikola je prvi vladar, ki po rusko-japonski vojni prihaja v obiske k ruskemu carju. Njegovo potovanje ima namen, da zagarja varnost Črne gore v očiščeni avstrijskemu načrtu sandžaške železnice, zakaj ta načrt ločuje Črno goro od Srbije ter jo stori še bolj odvisno od Avstrije. Poleg tega obišče knez Nikola svoji hčerki, ki sta omoženi z velikoruskima velikima knezoma. Meseca maja poseti Carsko Selo baje švedski kralj Gustav in sicer povodom poroke svojega drugega sina Viljema z veliko kneginjo Marijo, hčerjo ruskega velikega kneza Pavla.

* **Mobilizacija angleške mornarice.** „Daily Telegraph“ poroča, da se bo odslej cela angleška eskadra za en mesec v letu oboroževala ter opremljala kakor za vojno.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Posojilnica in hranilnica v Kopru je naložila v lastnem zavodu pod vlogo št. 741 za tekoče leto 50 K; tov. Engelbert Gangl iz Idrije za marec in april 20 K; tov. Ferdo Juvaneec iz Postojne za maj, junij, julij, avgust, september in oktober t. l. 10 K; tov. Miloš Roš iz Hrastnika 5 K, ker se ni mogel udeležiti jubilejnega koncerta v Celju; skupaj 85 K; zadnjič izkazanih 1129.58 K; doslej darovanih 1214.58 K. Bog plati.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Robert Kollmann trgovci i. dr. v Ljubljani 500 K, da počasti spomin svojega rajnega očeta Frana Kollmanna; g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici 50 K, kot dar iz zapuščine Helene Kaplan iz Ribnice; tov. Josip Ažman iz Breznice 10 K namesto venca na grob gospe Ivane Jeglič. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Fran Koebek, Al. Šijanec in I. Korban iz Gornjega grada; Iv. Strelec iz St. Andraža v Slov. goricah; Franc in Amalija Jeglič iz Dovjega; Anton Tušar iz Polakov v Istri; Anton Gnus iz Dola pri Hrastniku (6 K). Bog plati!

† **Fran Kollmann** veletržec v Ljubljani, predsednik Mestne hranilnice ljubljanske je umrl dne 16. t. m. v Arku na Tirolskem, kjer je iskal zdravja. Pokojnik je bil obče spoštovan mešan ljubljanski in prijatelj učiteljstva; podpiral je tudi „Učiteljski konvikt“ in njegov sin Robert je v počestitev spomina svojega blagega očeta podaril „Učiteljskemu konviktu“ 500 K.

Dar. G. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici je podaril za šolarske knjižnice 200 knjig življenjepisa Simona Gregorčiča. Knjige ima šolskim vodstvom na razpolago tov. Jakob Dimnik v Ljubljani.

Teorija in praksa. To poglavje nam ni več tuje; „Slovenec“ je napravil že pravilo: Med besedo in dejanjem bodi razlika! — Od zadnjic, kar smo to zapisali, si je že zopet privoščil nekaj naših tovarišev in pa — „Domače ognjišče“, in sicer na način, ki zopet sijajno izpričuje kvaliteto klerikalne morale. Ne rečemo nič drugega, ker hočemo ostati v mejah dostojnosti še nadalje. „Slovenec“ pa naj bo sirov in oseben — to mu je v krvi!

Roditeljski večer na II. mestni deški šoli v Ljubljani. Na roditeljskem večeru dne 10. aprila t. l. je predaval tov. Ant. Smerdelj o temi „Kako preprečiti posrovelost mladine?“ Rodovina, najprvo in najpogostejše vzgajališče, ki najrajše vpliva na tok človeškega življenja, ta se v prevesni večini prav malo briga za vzgojo otrok. Naša domača vzgoja je po večjem tradicionalna, napredka ni nikjer. Doma vidi otrok, kako se odganjajo berači od hiše, priča je trdosrčnosti, ki z njo brezčutni ljudje bijejo po domači živini itd. Nepobitna resnica je, da v naših razmerah mora napraviti vsak otrok v mladosti nekako šolo sirovosti. Kako naj bi se v takih razmerah razvijala milosrčnost? Sirovost na sirovost vidi v svoji okolici, ki pada kakor slana na mlado dušo in zamori vsak plemenitejši čut že v kalu. — Kaj je posledica temu? V otroku se zbujajo enaka čustva; razdiranje gnezda, uničevanje ptic, moritev raznih drobnih živalic je le dokaz, da učenec pridno posnema svoje mojstre. Pozneje pridejo na vrsto večje živali in od tedaj do človeka, to trdim z vso gotovostjo — od tedaj do človeka — ni daleč. Govornik je dokazal na zgledih iz vsakdanjega življenja kakor tudi na zgledih iz zgodovine, da se usmiljenje do živali tako tesno združuje s človeškim značajem, da z vso gotovostjo lahko trdim: kdor je nasproti živali neusmiljen in sirov, ta ne more biti dober človek. Prepričan sem iz dna srca, ako bi kdaj zatrlji, ako bi kdaj izginilo z naše zemlje trpinčenje živali, bi gotovo redko slišali, da človek s človekom sirovo ravna in ga preganja, v pravicah kratki, ali pa mu celo streže po življenju. Pre-

pričan sem pa tudi, da bi na ta način izkoreninili sirovost v našem narodu, zaeno pa izbili odrasli mladini iz rok nož in poleno, ki sedaj igrata tako žalostno vlogo.

Umrli je na velikonočno nedeljo popoldne tov. Ivan Rupnik, nadučitelj v Leskoven pri Krškem. Vrlega šolnika in odločnega Slovence ter pristaša narodno-napredne stranke je pograbila nagla smrt. Zadel ga je kap, ki ga je prehitro, starega šele 57 let, iztrgala iz rok njegove obitelji in leskoveške šolske občine. Pogreb blagega rajnega je bil v torek. — Njegov životopis priobčimo prihodnjic.

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj Matej Peterlin v Studencu pri Krškem je dobil zaradi boleznih dopust in pride na njegovo mesto absolvirana učiteljska kandidatinja Julija Hajnriharjeva kot suplentinja. Učiteljica Albina Prevčeva v Dvoru je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja Karolina Zupančičeva iz Besnice. Istotako je zbolela in dobila dopust Rozalija Salberger-Merva učiteljica na Jesenicah in jo bo nadomestovala suplentinja Marija pl. Zhor-skyjeva. Učiteljica Marija Mlakarjeva je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja Ivana Me-sečeva, iz Polhovega grada. Učitelj Anton Drašček pri D. M. v Polju je tudi dopol dopust in ga nadomestila izprašana učiteljica Gabriela Simenčeva.

Osebnosti na Koroškem. Za nadučitelja v Spodnjem Dravogradu je imenovan dosedanj nadučitelj pri Sv. Primožu Josip Privasnič. Za začasno učiteljico v Stebjuju v Zilski dolini je imenovana zasebna učiteljica Neža Hudovernikova. Premješčen je podučitelj E. Podlipnik iz Volče vesi v Poreče.

Dvorni in sodni odvetnik dr. Stanko Lapajne, zaprišeni sodni tolmač za ruski jezik, nam javlja, da je prevzel pisarno pokojnega dvornega in sodnega odvetnika g. dr. K. pl. Kozica, ki se nahaja na Dunaju I., Bräuner-straße 10.

Razpisano je na trirazredni ljudski šoli v Breznici učno mesto v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 10. maja 1908 okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici. — Na štirirazredni ljudski šoli na Jesenicah se razpisuje učno mesto v stalno, oziroma začasno nameščenje s pristavkom, da se bode pri oddaji te službe v prvi vrsti oziralo na moške prosilce. Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 20. maja 1908 v Radovljico. — Na enorazredni ljudski šoli na Dobravi pri Kropi se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje s pripombo, da se bode oziralo le na moške prosilce. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo predpisanim potom do 25. maja 1908 v Radovljico.

Krško učiteljsko priredi v telovadnici meščanske šole v Krškem 7. roditeljski sestanek, ki je pristopen vsem odraslim. Vzpored: 1. Vzgojno predavanje: K. Humek: Matere, pripovedujte otrokom pravljice. 2. Poljudno poučeno z mnogimi skioptičnimi slikami združeno predavanje: Lj. Stiasny: a) V večni Rim; b) Škodljivost opojnih pijač. K obilni udeležbi vabita ravnateljstvo meščanske in vodstvo ljudske šole.

Slovenska šola na Muti. Tov. Peitler naznanja „Nar. Listu“, da iz mnogih zasebnih vzrokov ne more sprejeti vodstva šole „Družbe sv. Cirila in Metoda“ na Muti.

Za hrastniško nemško šolo je daroval nemški „Schulverein“ znatno vsoto 15.000 K.

Nemški učni jezik uvedejo na treh višjih razredih ptujske okoliške šole po poročilih graških listov. Potem baje „želi“ tudi prebivalstvo, naj bi poučevali na tej šoli nemški ali vsaj nemškutarski učitelji.

Sprejem v kadetnice. Prošnje za sprejem v avstrijske kadetnice, je treba oddati do 15. avgusta t. l. pri poveljstvu najbližje kadetnice. Pogoje za sprejem je dobiti v državni tiskarni na Dunaju.

Zatiranje hroščev. Okrajni zastop konjiški je sklenil plačati za vsak liter nabranih hroščev po 4 vinarje. Prosil je vsa šolska vodstva v okraju, naj v tem smislu vplivajo na šolske otroke.

Klerikalna evetka. „Gorica“ poroča o nekem shodu posl. Gabrščka in dr. Frankota ter pravi doslovno: „Naj bi rajša prežvekovala golide tiste gojice, s katero sta se še pred kratkim tako junaško obmetavala. Gliha pač vkup striha!“ — To je oliko!

Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu. „Slov. Narod“ poroča iz verodostojnega vira, da je okrajni šolski svet laški črtal vse prošnje, ki so prišle v terno pri krajnem šolskem svetu, in predlagal tri zagrizene nemškutarje. Ako je ta vest resnična, potem bo treba vse sile napeti, da tega mesta ne zasede Nemec. Deželni šolski svet mora uvaževati okoliščine, ki govorijo za Slovence! Ali pa se naj na Spodnjem Štajerskem igra z nami klika nekaterih nemških, iz krvi slovenskih kmetov obogatelih odvetnikov?

Upravišstvo „Učit. Tovariša“ je odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.

Razgled po šolskem svetu.

— **Profesor Wahrmund** prične (glasom poročila iz Inomosta) zopet svoja predavanja na vseučilišču v Inomostu, čim mu potteče dopust, to je konec meseca maja tek. leta. Njegova konfiskovana brošura izide v slovenskem prevodu.

— **Francoski dijaki v Berlinu.** Kakor javljajo iz Berlina, prispe tjakaj skupina francoskih dijakov in profesorjev. Prestolonaslednik jih sprejme v potsdamski palači.

— **Italijansko vseučiliško vprašanje.** V nedeljo so imeli italijanski dijaki, nastanjeni v Trstu, precej buren sestanek, na katerem se je razpravljalo o vseučiliškem vprašanju. Poročevalec je bil Flego, ki je predložil resolucijo, ki očita delegatom v proračunskem odseku, da so pustili laško vseučiliško vprašanje na diskrecijo vlade in niso naglašali načela „Trieste o nulla“, kar da je izdajstvo. — Branil je socialistiške zastopnike dijak Levi, ki je predložil drugo resolucijo, s katero se izraža zaupanje laškim poslancem. Razvila se je burna polemika in na koncu je bila sprejeta prva resolucija z vsemi proti trem glasom.

— **Duma za šolstvo.** Duma je določila 3.500.000 rubljev na leto za splošni elementarni šolski pouk.

— **Uvedenje poljskega jezika v učiteljske seminarje v ruski Poljski.** Državni svet v Petrogradu je z 81 proti 78 glasom odklonil 1. paragraf načrta, ki ga je sprejela duma. V tem paragrafu se zahteva uvedenje poljskega jezika v učiteljske seminarje helmskega okrožja. Helmsko okrožje namerava vlada v kratkem odcepiti od Poljske kakor posebno rusko gubernijo. Odtod prihaja omenjeni sklep ruskega državnega sveta. Sprejet pa je bil paragraf 2., ki se tiče seminarjev ostalih okrožij Poljske.

— **Kratka krila za pruske učiteljice.** Pruski naučni minister dr. Holle zahteva iznova, naj ne nosijo učiteljice predolgi kril, in sicer zaradi pooljenih tal. Dotični doktor pravi: Skoro povsod trde, da je manj prahu in boljši zrak, kar je posledica olja. Tudi snajenje takih prostorov je enostavnejše in lažje. Tla sama pridobe na trpežnosti... Svetujemo, naj prihajajo učiteljice k pouku v krajših krilih.

— **Cvetke madjarske kulture.** V Mijavi na Slovaškem se je vršil kakor vsako leto tudi lani konec šolskega leta izpit. Učenci so po naključju okrasili dvorano z rdeče-belo-modrimi traki — s hrvaško trobojnico. Zaradi te „veleizdaje“ so bili obsojeni učitelji Pavel Kulišek, Vladimir Lajda in Mihajlo Simonovič brez preiskave na 15 dni zapora in 200 K globe. Ravnatelj učiteljske v Modri je prepovedal sinovom slovaških staršev vstop v ta zavež, ker nič ne pomaga: madjarizacija nima nobenih uspehov in mi sami vzgojujemo izdajalce ogrske zemlje. In Appony predbaciva Björnsonu, da laže.

— **Otroški vrtec.** V vseh londonskih šolah so z letošnjim šolskim letom uvedli otroške igre kakor obilnatni predmet. Stroški so proračunjeni na 310.000 kron. Za vozniino oddaljenim učencem se je določilo 42.000 K.

Listnica uredništva.

Cesar nismo mogli priobčiti danes, priobčimo prihodnjic. — O. Z. v D.: Obrnite se na krajni šolski svet.

Krajni šolski svet v Leskoven pri Krškem naznanja tužno vest, da je na velikonočno nedeljo po kratki, mučni bolezni previden s svetimi zakramenti umrl nadučitelj

Ivan Rupnik

Pogreb je bil v torek, dne 21. aprila ob 10. dopoldne.

Leskovec, 20. aprila 1908.

Riedl, načelnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1033. Kranjsko. 97 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Leskoven se razpisuje s tem nadučiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 26. maja 1908.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v krajnji javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 20. aprila 1908.

Dva krepka vajenca sprejme takoj

95 3—1 **Ivan Wider** vrtnar, Ljubljana, Šelenburgove ulice 3.

Plača po dogovoru.